

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

1944 havaroval při cvičném letu na katastru obce Setzdorf (dnes Vápenná, okr. Jeseník). Zásahem příslušníků Policie ČR byl mezitím zajištěn vyzvednutý letecký motor typu Daimler Benz DB 605, jenž se posléze stal součástí podsbírký historie VMJ. Dne 26. května 2010 pak došlo k archeologickému ohledání místa činu. Povrchovým průzkumem byly získány drobné fragmenty trupu, pohonné jednotky, chladicí soustavy a zbraňových systémů. Získané artefakty jsou uloženy ve Vlastivědném muzeu Jesenicka.

Josef Jan Kovář

Resumé

Vápenná (Bez. Jeseník), „Zelená Hora“. Neuzeit (1944). Flugzeugabsturzstelle. Begehung.

VELKÉ HOŠTICE (OKR. OPAVA)

„Na papežovém“. Středohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při rozsáhlých terénních úpravách, souvisejících s rozšiřováním golfového hřiště v Kravařích, byly v polní trati „Na papežovém“, která patří do katastrálního území Velkých Hoštic, zachyceny doklady pravěkého a ranně středověkého osídlení.

Ve dnech 23. 6. až 30. 7. 2010 zde proběhl záchranný archeologický výzkum, který zachytil S okraj sídlištní polohy. Při výzkumu bylo na ploše o rozměrech přibližně 50×30 m identifikováno a prozkoumáno celkem 25 zahloubených objektů. Z tohoto počtu bylo možné jednu sídlištní jámu datovat na základě získaného archeologického materiálu do počátku střední doby hradištní.

Jindřich Hlas

Resumé

Velké Hoštice (Bez. Opava), „Na papežovém“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

VELKÉ LOSINY (OKR. ŠUMPERK)

Areál zámku, č. p. 268, p. č. 1. Novověk. Zámek. Záchranný výzkum.

Lokalizace:

Situace 1 (Nízký zámek): plocha mezi body: 1) X=1 072 399,51, Y=558 119,64; 2) X=1 072 388,66, Y=558 112,23; 3) X=1 072 384,96, Y=558 116,99; 4) X=1 072 396,07, Y=558 124,66 (S-JTSK).

Situace 2 (tzv. Mateřská škola): plocha mezi body: 1) X=1 072 413,27, Y=558 153,24; 2) X=1 072 401,36, Y=558 125,19; 3) X=1 072 383,13, Y=558 142,13; 4) X=1 072 398,19, Y=558 160,38 (S-JTSK).

V roce 2010 byly v prostorách zámku Velké Losiny (národní kulturní památka) uskutečněny dvě stavební akce, které si vyžádaly asistenci pracovníků odboru archeologie Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci, v jehož správě se zámek nachází.

204

Obr. 120. Velké Losiny. Rekonstrukce kachle (kresba M. Schindlerová).

Abb. 120. Velké Losiny. Rekonstruktion der neuzeitlichen Ofenkachel (Zeichnung M. Schindlerová).

První z akcí byla úprava tzv. malé kočárovny v přízemí středního křídla Nízkého zámku (situace 1). Z důvodu vlhkosti byla odstraněna stávající podlaha a její pod-syp. V hloubce 30 cm byla dochována v celé ploše místnosti kamenná dlažba, která byla po dokumentaci opět překryta novou podlahou. Velikost jednotlivých kamenů se pohybovala od 30×20 cm do 130×60 cm. Dlažba pochází z doby výstavby této části zámku, která je kladena do 2. poloviny 17. století.

Další aktivitou byla rekonstrukce budovy tzv. Mateřské školy (situace 2). Archeologicky byly sledovány zá-sypy podlah. Kromě zlomků novověké stolní keramiky byl získán soubor kachlů (ve zlomcích) z druhotného zá-sypu zrušeného schodiště v Z části budovy. Po laboratorním ošetření a kompletaci vyniklo pět kachlů s totožnou výzdobou čelní vyhřívací stěny. Na zeleně glazovaných kachlích je zobrazen motiv aliančního znaku rodu Žerotínů a Oppersdorfů (obr. 120), který také pomohl materiál blíže datovat do třetí čtvrtiny 17. století, kdy byla od r. 1654 manželkou vlastníka panství i zámku Přemka III. ze Žerotína Alžběta Juliána z Oppersdorfu (umírá r. 1669). Nález kachlů tak tématicky doplňuje soubor dosud stojících kamen v prostorách zámku Velké Losiny.

Hana Dehnerová

Resumé

Velké Losiny (Bez. Šumperk), das Schloss, Nr. 268, Parz. Nr. 1. Neuzeit. Rettungsgrabung.

VELKÉ NĚMČICE (OKR. BŘECLAV)

Ulice Městečko, p. č. 63. Novověk. Kostel. Záchranný výzkum.

Na přelomu let 2009 a 2010 byl ve Velkých Němčicích proveden záchranný archeologický výzkum na akci „Sanace kostela sv. Václava a Víta ve Velkých Němčicích“, který probíhal formou dohledu nad výkopovými pracemi při hloubení kanalizačních odvodů pro zasakovací a odvětrávací drenáže. Archeologické práce se omezily na fotografickou dokumentaci obnaženého základového a nosného zdiva chrámu s detailním zřetelem na starší architektonické situace (zazdívky stavebních článků, stopy trámových kapes po lešení atd.). V profilech na stěnách výkopů odvodňovacích rýh kolem kostela, byly dokumentovány pozůstatky zaniklého novověkého sklepa a hřbitova.

V SV části základu presbytáře bylo dělníky nalezeno okno vedoucí do krypty. Otvor do podzemních prostor byl zatarasen volně vloženými kameny. Nalezenou zazdívkou lze s velkou pravděpodobností spojit s velkými přestavbami kostela, které se uskutečnily v letech 1642–1652. Podle průběhu šachtice, která pokračovala směrem pod presbytář, lze předpokládat její vyústění do krypty, objevené r. 1987 při generální opravě presbytáře.

Dobu využití krypty lze spojit s léty 1747 až 1779. Tehdy tu byly uloženy ostatky čtyř zdejších farářů – Josefa Amada Kalchera, Matyáše Konráda Pietscheka, Josefa Rauschky a Jakuba Černého.

Zlomkovitý kosterní materiál, získaný z výkopů kolem kostela, byl posouzen antropologem J. Kalou (ÚAPP Brno, v. v. i.) a uložen opět do země. Několik zajímavějších fragmentů bylo předáno na Katedru antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Petr Kos

Resumé

Velké Němčice (Bez. Břeclav), Městečko Str. Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

VELKÁ POLOM (OKR. OSTRAVA)

Intravilán obce, p. č. 600, 601/1. Středověk, novověk. Tvrz. Záchraný výzkum.

V souvislosti s realizací vyklízečích a přípravných prací na objektu „Velká Polom – vodní tvrz“ probíhal formou archeologického odborného dohledu od srpna 2009 do června 2010 archeologický výzkum. Tvrz se nachází na břidlicové skále (p. č. 600) jako součást bývalého dvora (p. č. 601/1) v dolní části obce u cesty v blízkosti vodní nádrže. Bylo dokumentováno i obnažené zdivo sýpky, která leží asi 50 m S od této tvrze a je taktéž součástí areálu dvora.

V rámci výzkumu byly vyhloubeny a dokumentovány dvě sondy S1 a S2 u J vnější stěny tvrze. Dále bylo dokumentováno obnažené zdivo sýpky a proveden dohled při čištění studny v JV části nádvoří tvrze. Movité archeologické nálezy datují zdejší antropogenní aktivity do období staršího a mladšího novověku, několik druhotně přemístěných fragmentů keramiky však koresponduje s předpokládanou existencí opevněného sídla již ve vrcholném středověku.

Peter Kováčik, Andrea Tobiaszová

Resumé

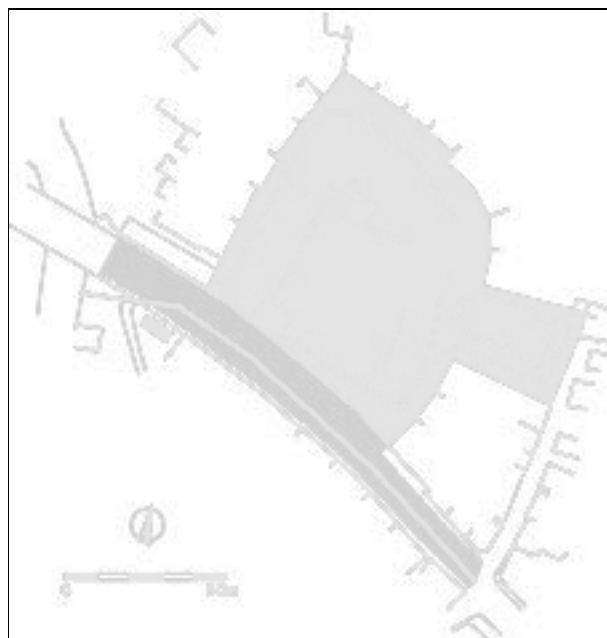
Velká Polom (Bez. Ostrava), Intravillan. Mittelalter, Neuzeit. Feste. Rettungsgrabung.4

VESELÍ NAD MORAVOU (OKR. HODONÍN)

Bartolomějské náměstí, p. č. 1010/1. Střední doba hradištní, vrcholný středověk, novověk. Sídliště, městečko. Záchraný výzkum.

V průběhu měsíců srpen až říjen 2009 prováděla společnost Archaia Brno, o. p. s. záchranný archeologický výzkum v prostoru Bartolomějského náměstí ve Veselí nad Moravou. Výzkum byl vyvolán stavbou nové kanalizace a celkovou revitalizací plochy náměstí.

Bartolomějské náměstí se nachází na ostrově v řece Moravě a tvoří původní náměstí středověkého městečka Veselí. Podloží je na lokalitě tvořeno jílem (stará pleistocenní niva), na který nasedá asi metr mocná vrstva středně hrubého štěrku, který je následně ještě převrstven až 1,5 m silnou vrstvou písku. Na něm je dochovala zhruba 40 cm silný půdní typ. Stavba nové kanalizace byla dokumentována na vzniklých řezech výkopu, v místě budoucích větších zásahů bylo ve třech případech přikročeno k plošnému odkryvu (sondy 1–4, obr. 121). Při budování podkladu pro budoucí dlažbu byla celá plocha sledována, a pokud došlo k obnažení archeologických terénů, bylo přikročeno k jejich dokumentaci a vzorkování.

Obr. 121. Veselí nad Moravou, Bartolomějské náměstí, Zámecká ulice. Vyznačení plochy výzkumu. Tmavě šedá – plocha výzkumu A035/2009, Světle šedá – plocha výzkumu A024/2010, Černé tučné linie – dokumentované trasy kanalizace, černé plochy – plošně kopané sondy A035/2009.

Abb. 121. Veselí nad Moravou, Bartolomějské Platz, Zámecká Str. Die Grabungsfläche. Dunkelgrau – Grabungsfläche A035/2009, Hellgrau – Grabungsfläche A024/2010, schwarze fette Linien – dokumentierte Linien der Kanalisationgräben, schwarze Fläche – die Sondagen A035/2009.